

Capítol 2.

La intensificació del discurs bel·licista: de Defensa a Guerra

Taula de contingut

2.	La intensificació del discurs bel·licista: de Defensa a Guerra.....	3
2.1.	Augment de la conflictivitat mundial.....	3
	Escalada de la retòrica bel·licista.....	3
	Tensió permanent a l'Orient Mitjà	4
	Continuïtat de la guerra Rússia-Ucraïna	5
	Conflicte latent a l'Indopacífic, amb Taiwan-Xina com a focus	6
	El Sahel continua sent un focus de tensió a l'Àfrica.....	7
	Nova era intervencionista dels Estats Units a l'Amèrica Llatina	8
	L'Àrtic com a nova zona de disputa entre potències	9
2.2.	Les tecnologies duals i les guerres híbrides a l'alça.....	11
	L'impuls de les tecnologies d'ús dual	11
	Guerres híbrides: ciberatacs i afectacions a infraestructures crítiques	14
2.3.	Augment de la despesa militar	15
	Creixement generalitzat de la despesa militar.....	15
	La Defensa, al centre de l'agenda de la UE	16

2. La intensificació del discurs bel·licista: de Defensa a Guerra

2.1. Augment de la conflictivitat mundial

Escalada de la retòrica bel·licista

Un dels esdeveniments destacats del 2025 i que prova l'augment de la retòrica bel·licista és el canvi de nom del Departament de Defensa pel de Departament de Guerra promogut per Donald Trump. Aquest canvi té per objectiu consolidar la imatge més agressiva i poderosa de les forces armades nord-americanes que intenta projectar davant la resta del món. El missatge que vol transmetre és que els Estats Units no només se centren en la defensa sinó també en l'atac, com va demostrar al juny bombardejant centres nuclears a l'Iran o a la segona meitat del 2025 bombardejant llanxes suposadament vinculades al narcotràfic davant les costes de Veneçuela. També ho demostren fets com la represa de proves d'armes nuclears als Estats Units per primera vegada en 30 anys per, segons Trump, mantenir-se al mateix nivell que altres països com Rússia i la Xina. En l'àmbit nuclear, el Nou Tractat de Reducció d'Armes Estratègiques (signat pels presidents Obama i Putin el 2011 i que des de llavors s'ha anat renovant) expirarà el 4 de febrer de 2026. En cas que no es renovi, s'obriria un escenari sense controls, deixant els EUA i Rússia sense cap acord vinculant que reguli la mida i la transparència dels seus arsenals nuclears.¹

Per la seva banda, Xi Jinping va presidir al setembre de 2025 una gran desfilada militar a Pequín amb avions de combat, míssils i soldats per demostrar el seu potencial militar. Va estar acompanyat pel president de Rússia, Vladímir Putin, i el líder de Corea del Nord, Kim Jong-un, així com els dirigents de l'Iran, el Pakistan i altres nacions del Sud-est asiàtic i l'Àsia central. La desfilada s'ha d'interpretar com un missatge per a Occident sobre l'imparable ascens militar i tecnològic de la Xina, així com del seu poder d'influència al Sud global.²

Al Japó, davant l'amenaça xinesa, la primera ministra Sanae Takaichi ha obert el debat sobre la política antinuclear nipona, en què ha inclòs si hauria d'abandonar els tres principis de no posseir, no produir ni permetre l'entrada d'armes nuclears a territori japonès. També estudia augmentar la despesa militar fins al 2% del PIB, i ha insinuat una intervenció militar japonesa en cas de conflicte armat a Taiwan-Xina, cosa que ha obert una crisi diplomàtica amb la Xina.³

¹ Milosevich-Juaristi, M. (2025), "[Más allá de la disuasión: la escalada de pruebas nucleares entre Estados Unidos y Rusia](#)", Real Instituto Elcano.

² Pierson, D. (2025), "[El desfile militar de Xi deja claro que China no será intimidada](#)", The New York Times.

³ Abril, G. (2025), "[Japón revisa su política antinuclear mientras crece la tensión con China](#)", El País.

La UE, davant l'amenaça d'una escalada militar russa al continent, ha pres consciència de la necessitat d'augmentar la seva inversió en defensa. El discurs de Brussel·les ha canviat d'un to pacifista a un de rearmament per assegurar la pau al continent. En aquest sentit, aquest darrer any s'han aprovat multitud de plans com el *EU Defence Industry Transformation Roadmap*, el *ReArm Europe Plan/Readiness 2030* i el Llibre Blanc sobre la Defensa Europea, així com s'han modificat programes de finançament per donar cabuda a projectes de defensa, fins ara restringits (vegeu l'apartat 2.3). Més de la meitat dels països de la UE, entre els quals destaquen França o Alemanya, han introduït de nou el servei militar.

Tensió permanent a l'Orient Mitjà

Des dels atacs de Hamàs a territori hebreu l'octubre de 2023, Israel ha llançat una campanya destructiva especialment a Gaza, però també a Cisjordània, el Líban, Síria i l'Iran per acabar amb els principals centres de poder rivals a tota la regió. Dos anys després de l'esclat del conflicte, Israel i Hamàs han signat un pla de pau de vint punts presentat pel president dels Estats Units. Sense terminis precisos d'implementació, el pla ha estat acceptat per Israel amb condicions i deixa punts essencials del conflicte palestí-israelià oberts a la interpretació, i que de fet ja ha registrat incompliments amb bombardejos israelians a Gaza.

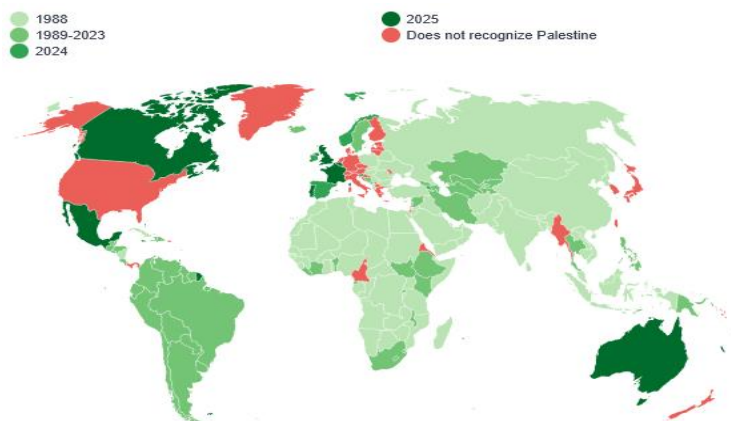
L'auge d'Israel com a superpotència militar a la regió, lluny de posar fi a la contínua inestabilitat regional, amenaça de convertir en crònics els desequilibris a l'Orient Mitjà, i acabar amb la perspectiva d'una normalització de relacions entre Israel i els seus veïns que havia començat amb els Acords d'Abraham.⁴

La invasió israeliana a Gaza ha complicat la posició diplomàtica d'Israel. Molts països han demanat la fi de les hostilitats i s'han accelerat els reconeixements de Palestina com a estat (fins a 156 països ja ho han fet). Durant l'Assemblea General de Nacions Unides del 2025, una iniciativa liderada per França i l'Aràbia Saudita va fer que deu països més (entre ells, França, Bèlgica, el Regne Unit, el Canadà o Austràlia) reconeguessin l'Estat de Palestina i mostressin el seu suport a la solució de dos estats. Aquest reconeixement és una ruptura amb el que fins fa poc havia estat una reticència per part de governs aliats dels EUA, malgrat que té poc impacte més enllà del simbòlic.⁵

⁴ Vericat, J. (2025), "[La guerra Israel-Irán por la hegemonía regional](#)", Real Instituto Elcano.

⁵ Le Monde (2025), "[Map: The countries that recognize a Palestinian state](#)".

Figura 2. Països que reconeixen l'estat de Palestina

Font: Le Monde

Continuïtat de la guerra Rússia-Ucraïna

La invasió de Rússia a Ucraïna ja suma gairebé quatre anys, malgrat mesos d'esforços de l'Administració Trump per posar fi als combats, des de converses bilaterals amb el govern rus a l'Àrabia Saudita fins a una cimera a Alaska entre Trump i Putin. Els europeus, per la seva banda, han passat gairebé un any discutint entre ells sobre la possibilitat de proporcionar contingents de manteniment de pau quan s'arribi a un eventual alto el foc i han augmentat les seves capacitats de producció militars per donar suport als ucraïnesos. Mentrestant, Rússia continua colpejant les ciutats ucraïneses i duu a terme una ofensiva que ja fa mesos que dura.

A les rondes de negociació hi ha hagut possibles acords energètics com a incentiu al Kremlin per a acceptar la pau i que Washington relaxés les sancions sobre Rússia, com, per exemple, que ExxonMobil tornés al projecte petroler i gasístic Sakhalin-1 a l'extrem oriental rus, la possible compra per part de Rússia d'equipament nord-americà per als seus projectes de gas natural liquat com l'Arctic LNG 2, i la venda de trencaglaç nuclears dels EUA a Rússia.⁶

Els escenaris més plausibles per al futur de la guerra són: un avenç decisiu de Rússia i el col·lapse de les forces militars d'Ucraïna, un conflicte prolongat de baixa intensitat, o la negociació d'un acord de pau que podria implicar pèrdues significatives de territori per Ucraïna. Tanmateix, l'any 2026 podria ser decisiu pel desenllaç de la guerra, davant la creixent debilitat de l'exèrcit ucraïnès i el cada cop menor protagonisme de la UE en les negociacions de pau.

Paral·lelament a la continuïtat de la invasió russa d'Ucraïna, des del setembre de 2025 Rússia ha dut a terme incursions a l'espai aeri de la UE i l'OTAN mitjançant drons. Concretament, Bèlgica, Lituània, Polònia, Romania, Dinamarca, Alemanya, Letònia, Estònia, França i

⁶ Hirtenstein, A. i Rashad, M. (2025), "[Exclusive: US and Russian officials discussed energy deals alongside latest Ukraine peace talks](#)", Reuters.

Noruega han denunciat la presència de drons russos als seus cels, cosa que ha obligat al tancament d'aeroports i, fins i tot, la destrucció d'alguns d'aquests drons per part de l'exèrcit polonès. Les intencions russes són variades: erosionar la confiança occidental, posar a prova la credibilitat de l'article 5 de l'OTAN o recollir informació d'intel·ligència sobre els procediments de resposta.

Conflicte latent a l'Indopacífic, amb Taiwan-Xina com a focus

Taiwan-Xina és un territori altament estratègic, tant a nivell tecnològic com geopolític. En el camp tecnològic, ha construït una posició de lideratge en l'assemblatge de semiconductors punters, aparells que són claus per anar a l'avantguarda tecnològica en àmbits com la IA. En el camp geopolític, la seva ubicació al mar de la Xina meridional col·loca el país en un punt clau en les rutes comercials i per a la seguretat de països com el Japó, Corea del Sud i els països de l'ASEAN davant l'expansionisme xinès a l'Indopacífic.

La Xina reivindica la sobirania sobre l'illa per motius històrics, però la realitat és que controlar-la li permetria accedir a la fabricació de semiconductors punters, essencials per al desenvolupament en camps com la intel·ligència artificial i la defensa. Els Estats Units volen evitar un avenç tecnològic xinès que faria discutir la seva posició de lideratge, tant a nivell polític com econòmic, i hi ha intensificat la seva presència militar amb la voluntat d'assegurar que la invasió xinesa no es produeixi. De manera estratègica també està fomentant i subvencionant la construcció de grans *fabs* de semiconductors punters en territori nord-americà, com la de TSMC a Arizona o la d'Intel a Ohio.

El risc d'un conflicte armat creix a mesura que la Xina intensifica les maniobres militars per simular atacs armats contra l'illa. El 2025, l'Exèrcit Popular d'Alliberament ha dut a terme exercicis de foc real de llarg abast a les aigües del mar de la Xina oriental i ha llançat atacs de precisió contra objectius simulats com ports i instal·lacions energètiques. A més de l'entrenament amb foc real, l'exercici es va centrar en accions per posar a prova "les capacitats de control regional, bloqueig conjunt i atac de precisió de les tropes".⁷

Tant als Estats Units com a Taiwan-Xina situen el 2027 com a possible data per a l'ofensiva xinesa sobre l'illa. El secretari de Guerra dels EUA, Pete Hegseth, alerta que la Xina representa una amenaça imminent i que s'està preparant per utilitzar potencialment la força militar.⁸ Aquesta data ha estat esmentada durant anys per funcionaris i generals nord-americans, però mai ha estat confirmada per Pequín. I segons el secretari del Tresor dels

⁷ Abril, G. (2025), "[China intensifica la presión sobre Taiwán con ejercicios militares con fuego real](#)", El País.

⁸ Wong, T. (2025), "[Hegseth warns China poses 'imminent' threat to Taiwan and urges Asia to boost defence](#)", BBC.

EUA, Scott Bessent, Donald Trump confia que Xi Jinping no atacarà Taiwan-Xina durant el seu mandat a la Casa Blanca.⁹

Ara bé, la voluntat del president xinès és clara: en el discurs de Cap d'Any del 2024, va afirmar que la reunificació de la Xina amb Taiwan és inevitable, i que les persones de tots dos costats "han d'estar unides per un sentit comú de propòsit i compartir la glòria del renaixement de la nació xinesa".¹⁰

Més enllà dels interessos dels Estats Units també hi ha els dels països asiàtics, que veurien compromesa la seva seguretat econòmica davant l'eventual control xinès de l'illa pel domini que els donaria sobre les rutes marítimes. La nova primera ministra del Japó, la ultraconservadora Sanae Takaichi, ha insinuat una intervenció militar japonesa en cas de conflicte armat, cosa que ha tensat les relacions diplomàtiques amb la Xina.¹¹

La conflictivitat a la regió ha anat a l'alça més enllà del protagonisme central de Taiwan-Xina. Durant el 2025, l'Índia i el Pakistan, països amb armament nuclear, s'han intercanviat el llançament de míssils, mentre que Cambodja i Tailàndia s'han enfrontat militarment per conflictes fronterers.

El Sahel continua sent un focus de tensió a l'Àfrica

L'Àfrica continua sent escenari de conflictivitat, especialment al Sahel, una regió molt castigada pels efectes del canvi climàtic i que ha estat l'escenari de diversos cops d'estat els darrers anys a països com Níger, Mali, Burkina Faso, Guinea o el Txad. La disminució continuada del suport internacional a l'antiterrorisme, així com l'afebliment del lideratge en els esforços regionals ha creat un buit en el qual l'extremisme violent troba espai per créixer, i de fet, el 51% de les morts relacionades amb el terrorisme a escala mundial van tenir lloc al Sahel el 2024.¹² Els atacs terroristes islàmics s'estenen per la resta del continent, com prova l'atac a finals de novembre a la República Democràtica del Congo en què van morir 90 persones.¹³

L'expansió de grups terroristes islamistes s'ha combinat amb el desplegament de tropes russes, que veuen el continent com una oportunitat on donar sortida al seu armament a canvi de drets sobre terres riques en minerals (a tall d'exemple, el Sudan i el Txad són rics en or, Mali ho és en or i liti, i el Níger ho és en urani).

⁹ Sevastopulo, D. (2025), "[Donald Trump 'confident' China will not invade Taiwan during his presidency, Scott Bessent says](#)", Financial Times.

¹⁰ Reuters (2024), "[Xi says no one can stop China's 'reunification' with Taiwan](#)".

¹¹ Joan, J. (2025), "[China sale en tromba contra la "injerencia" de Japón en Taiwán: "Perecerán bajo el fuego"](#)", La Vanguardia.

¹² Center for Preventive Action (2025), "[Violent Extremism in the Sahel](#)", Council on Foreign Relations.

¹³ Europa Press (2025), "[La ONU condena la muerte de 90 civiles en ataques de ADF en República Democrática del Congo](#)".

L'augment de la presència russa ha anat en detriment de la francesa, que s'ha vist obligada a replegar-se del continent per les demandes dels governs africans. L'última base militar a tancar ha estat la del Senegal el 2025; abans ja ho havien fet les de Mali, Burkina Faso, Níger, la República Centreafricana, el Txad i la Costa d'Ivori. A l'Àfrica central i occidental només queda, de manera testimonial, un petit contingent en una base conjunta franco-gabonesa a Libreville, i l'única presència militar permanent és la base a Djibouti, tot i que la seva funció està més orientada a la zona de l'Índic i del Pacífic que a l'Àfrica.¹⁴

Un dels països africans més afectats i que és fronterer amb la zona del Sahel és el Sudan, el tercer país més gran de l'Àfrica, que està en guerra civil des de l'abril de 2023. Es calcula que més de 150.000 persones han mort en el conflicte a tot el país i uns 12 milions han fugit de les seves llars en el que l'ONU ha qualificat com la crisi humanitària més gran del món. El conflicte, a més, ha exacerbat la fam crònica de la regió i més de 24 milions de persones al país (gairebé la meitat) s'enfronten a una inseguretat alimentària aguda, segons el Programa Mundial d'Aliments. En aquest conflicte tenen un paper important tercers països que no se solen involucrar en conflictes fora de les seves fronteres; és el cas d'Egipte, que dona suport a les forces armades sudaneses, i dels Emirats Àrabs Units, a qui s'acusa de donar suport als insurgents. Per la seva part, els Estats Units i l'Aràbia Saudita també s'han involucrat per intentar arribar a alts el foc humanitaris.¹⁵

Nova era intervencionista dels Estats Units a l'Amèrica Llatina

La presència creixent de la Xina a l'Amèrica Llatina durant el segle XXI ha contrastat amb el descens d'influència dels Estats Units i els països europeus. La Xina hi té interessos econòmics, principalment per les matèries primeres que hi importa i els projectes d'infraestructures que hi desenvolupa en el marc de la BRI.

El primer any del segon mandat de Trump ha fet que aquesta tendència hagi canviat amb un augment intervencionista, amb especial èmfasi en el poder dur. Una de les primeres accions del president nord-americà va ser pressionar Panamà perquè trenqués els llaços amb la Xina, amenaçant amb l'ús de la força per annexionar-se el canal de Panamà. La seva estratègia va ser efectiva perquè CK Hutchison (amb llaços amb el govern xinès) va acabar retirant-se dels ports que operava al país i el govern panameny va abandonar la BRI.

També ha activat mesures molt agressives en matèria d'immigració per accelerar o facilitar deportacions, especialment de migrants americans, així com de pressió econòmica als governs de països americans per tractar d'aturar l'exportació il·lícita de droga.

¹⁴ Val, E. (2025), "[Francia dice adiós a África](#)", La Vanguardia.

¹⁵ Booty, N. (2025), "[A simple guide to what is happening in Sudan](#)", BBC.

En el cas de la droga, Trump ha apujat el nivell i l'exèrcit nord-americà ha dut a terme més d'una vintena de bombardejos contra llanxes en aigües properes a països sud-americans, entre el Carib i el Pacífic, amb més de vuitanta morts, en la seva suposada lluita contra el narcotràfic. El president de Veneçuela, Nicolás Maduro, percep l'amenaça de prop davant d'operacions que molts interpreten com un possible intent de canvi de règim. Recentment, s'ha llançat l'operació militar Llança del Sud, que va lligada a l'anunci previ que es va fer sobre un desplegament important militar nord-americà a les aigües de Sud-amèrica, Centre-amèrica i el Carib, amb portavions, avions de combat, destructors i un submarí nuclear, amb més de 15.000 militars previstos.¹⁶

També influeix a la regió perquè es consolidin les seves polítiques, en especial a l'Argentina, on el president nord-americà va condicionar un rescat de 20.000 milions de dòlars a la victòria de Javier Milei en les eleccions legislatives de finals d'octubre de 2025, amb qui comparteix afinitat política. El Brasil de Lula da Silva ha estat una altra víctima de l'intervencionisme de Trump, qui va anunciar aranzels del 50% com a càstig per l'enjudiciament de Jair Bolsonaro, amb qui també comparteix principis polítics.¹⁷

L'Àrtic com a nova zona de disputa entre potències

L'Àrtic,¹⁸ que abasta el 4% de la superfície del planeta, s'està convertint en una de les regions més disputades del món. Els científics climàtics afirmen que l'Àrtic s'escalfa quatre vegades més ràpidament que qualsevol altra zona, cosa que té un impacte sobre els ecosistemes, la fauna i les poblacions locals, però també obre un nou món d'oportunitats per a les potències mundials.¹⁹

El desgel facilita l'accés als recursos naturals de la regió: minerals crítics (hi ha jaciments de 25 dels 34 minerals que la Comissió Europea qualifica com a matèries primeres crítiques), petroli i gas (s'estimen reserves del 30% del gas natural no explotat al món). A més, s'obren possibilitats per a noves rutes comercials marítimes, que redueixen dràsticament el temps de viatge entre Àsia i Europa.

Groenlàndia s'ha convertit en un punt geogràfic controvertit. Situada a l'Àrtic, es tracta de l'illa més gran del món que no és un continent. És un territori autònom que depèn de Dinamarca i que acull bases militars daneses i nord-americanes. Al voltant del 80% del territori està cobert de gel, la qual cosa fa que la majoria dels 56.000 habitants visqui a la costa sud-oest. Sota

¹⁶ Peirón, F. (2025), "[EE.UU. hunde otras cuatro embarcaciones en el Pacífico en tres operaciones y mata a 14 personas](#)", La Vanguardia; La Vanguardia (2025), "[EE.UU. pone en marcha la operación 'Lanza del sur' en la lucha contra el narcotráfico en el Caribe](#)".

¹⁷ Caruncho, D. (2025), "[Trump resucita el intervencionismo de EE.UU. en América Latina](#)", La Vanguardia.

¹⁸ Vuit països tenen frontera amb l'Àrtic: Canadà, Rússia, els Estats Units, Finlàndia, Suècia, Noruega, Dinamarca i Islàndia.

¹⁹ Adler, K. (2025), "[Tensions rise as superpowers scrap for a piece of the Arctic](#)", BBC.

del gel, però, s'amaguen grans quantitats de recursos naturals preuats, principalment terres rares, urani i ferro.

Groenlàndia ha tornat al centre del debat després que Trump afirmés que el control de l'illa era essencial “per a la seguretat nacional i internacional”, sense descartar l'ús de la força militar per fer-se amb el seu control. Tot i que la retòrica del president pugui semblar inusual, diferents presidents nord-americans han intentat fer-se amb el control de l'illa l'últim segle, i, de fet, Trump ja va intentar comprar-la el 2019.²⁰ Els Estats Units veu una oportunitat en la regió àrtica però també una preocupació pels darrers moviments de Rússia i la Xina a la regió.

Més enllà de Groenlàndia, Rússia és un dels països amb més presència a l'Àrtic al controlar la meitat de la línia costanera, i inverteix molts esforços a la zona, tant comercials, com d'explotació de minerals, així com militars (emmagatzema armes nuclears a la península de Kola, fronterera amb Finlàndia i Noruega, que és també la seu de la seva Flota del Nord). L'economia russa, molt orientada als recursos (els hidrocarburs i els minerals representen al voltant del 60% de les exportacions), depèn en gran mesura de l'explotació àrtica: més del 80% del gas de Rússia i aproximadament el 17% del seu petroli es produeixen a l'Àrtic.

Per al règim de Putin, l'Àrtic és una “base de recursos estratègica”. L'interès de Moscou per l'exploració de recursos l'ha portat a reclamar àmplies zones de la regió àrtica, inclòs el 70% de la plataforma de l'oceà Àrtic més enllà de la seva zona econòmica exclusiva (ZEE), argumentant que les dorsals Lomonóssov i Mendeléiev són extensions naturals de la massa terrestre siberiana.

La Ruta Marítima del Nord (NSR, per les seves sigles en anglès) té un paper destacat en els plans de Moscou tant per estimular el desenvolupament socioeconòmic a la seva zona àrtica com per establir una alternativa viable a les principals rutes marítimes globals. Rússia té plans ambiciosos per desenvolupar les seves terminals portuàries, ampliar la flota de vaixells trencaglaç i desplegar una xarxa d'infraestructures al llarg de la ruta.

Rússia, per tant, gaudeix de certs avantatges a l'Àrtic, especialment la seva presència militar i una flota de gairebé seixanta vaixells trencaglaç, inclosa una subflota única de vuit vaixells amb propulsió nuclear, més gran que la de la resta del món combinada. Ara bé, necessita el suport tecnològic de tercers països per als seus projectes comercials i d'explotació de recursos. Amb l'objectiu de recuperar l'accés a tecnologies nord-americanes i retornar als mercats internacionals, el Kremlin ha intentat atraure l'Administració Trump cap a una cooperació renovada en l'exploració àrtica i que podria arribar a ser moneda de canvi per acabar amb la guerra a Ucraïna. El tema es va tractar a la reunió entre tots dos presidents a Alaska l'agost de 2025.²¹

²⁰ Vock, I. (2025), “[Why does Trump want Greenland and what do its people think?](#)”, BBC.

²¹ Ditarych, O. (2025), “[The northern frosts: The EU should contain and unpower Russia in the Arctic](#)”, European Union Institute for Security Studies.

La Xina, malgrat no disposar de sortida natural a l'Àrtic, ha estat desenvolupant un pla de "ruta de la seda polar" per al transport marítim àrtic, i s'ha aliat amb Rússia per fer-ho en el marc de la NSR. Tots dos països cooperen també militarment a l'Àrtic: la guàrdia costanera xinesa va entrar a l'Àrtic per primera vegada el 2024, en una patrulla conjunta amb forces russes. Ho van fer prop de les illes Aleutianes, territori d'Alaska, dels Estats Units. Aquesta activitat es veu amb preocupació al Pentàgon.²²

La UE, per la seva banda, té sortida natural a l'Àrtic mitjançant Dinamarca (Groenlàndia), Suècia i Finlàndia. Recentment, en una visita oficial per enfortir els seus lligams amb Islàndia, Von der Leyen va anunciar que revisarien l'[Estratègia de l'Àrtic](#), que data del 2021.²³ Segons els analistes, la UE hauria de concentrar esforços a frenar el poder de Rússia a la regió i mantenir un control estricte sobre les ambicions i moviments de la Xina. Ara bé, també ha de tenir en compte les implicacions dels canvis en la política nord-americana, que van des de l'interès renovat per adquirir Groenlàndia fins a la possibilitat de restablir la cooperació amb Rússia en l'exploració àrtica.

La Comissió Europea té interessos comercials a la regió i dona suport a l'estudi preliminar del que seria el primer gran cable de comunicacions submarí que travessaria l'Àrtic, i connectaria Europa amb Amèrica del Nord i l'Àsia oriental. Això podria reduir fins a un 40% el temps de trànsit en comparació amb les rutes del mar Roig, cada vegada més insegures. Aquest projecte altament ambiciós és un bon exemple de com es solapen les qüestions de seguretat i les econòmiques ja que tindria una utilitat dual significativa i podria ajudar a proporcionar connectivitat d'alta velocitat i gran capacitat per impulsar la infraestructura militar de l'OTAN, i crear alhora un altre objectiu potencial per a possibles atacs russos.²⁴

2.2. Les tecnologies duals i les guerres híbrides a l'alça

L'impuls de les tecnologies d'ús dual

A escala militar, la tendència creixent en els darrers anys s'ha centrat en les tecnologies d'ús dual, és a dir, aquelles que tenen el potencial d'utilitzar-se amb finalitats tant civils com militars. La frontera entre el que és dual i el que no és molt fina i, per tant, un gruix important de tecnologies es poden considerar duals, com la intel·ligència artificial, la fotònica, la

²² Alfirraz, A. (2025), "[Get Ready for the Aleutian Island Crisis](#)", Foreign Policy.

²³ Comissió Europea (2025), "[Statement by President von der Leyen with Icelandic Prime Minister Kristrún Frostadóttir](#)".

²⁴ Bego, K. (2025), "[Russia and China are expanding in the Arctic: Europe needs a new plan for the region](#)", Chatham House.

biotecnologia, els sensors, la ciberseguretat, les tecnologies de l'espai, els drons, la connectivitat, la fabricació additiva o els semiconductors.

D'entre aquestes, l'atenció principal l'estan centrant els drons o vehicles aeris no tripulats (UAV, per les seves sigles en anglès), la intel·ligència artificial i les tecnologies espacials. Això reflecteix el canvi de la indústria armamentística cap a tecnologies avançades en resposta als requisits de la guerra moderna i les prioritats militars.

Especial rellevància han cobrat els drons armats en les estratègies de seguretat i militars. El seu creixent protagonisme tant en la guerra d'Ucraïna com en el context de les recents incursions russes a l'espai aeri de l'OTAN en són un exemple clar. Es tracta d'una nova realitat en el camp de batalla, on es combinen tecnologies d'alta precisió amb la proliferació de sistemes autònoms de baix cost. Al cap i a la fi, els drons estan transformant la naturalesa de la guerra: un món on drons valorats en pocs milers d'euros poden destruir vaixells i avions valorats en centenars de milions d'euros canvien les dinàmiques de poder i l'economia de guerra.

Tant l'OTAN com la UE han reconegut aquesta nova realitat estratègica derivada dels drons, i han constatat que les capacitats de defensa aèria i antimíssils occidentals no estan optimitzades per afrontar-la: els europeus han d'activar sofisticats caces F-35 i utilitzar míssils amb un cost aproximat d'1 milió d'euros per enderrocar drons russos que tenen un valor d'uns 1.000 euros. En aquest sentit, el comissari de Defensa de la UE, Andrius Kubilius, ha remarcat la importància de detectar i enderrocar drons, i d'invertir en el desenvolupament de sensors acústics (seguint l'exemple d'Ucraïna) i en la introducció de làsers per enderrocar aeronaus no tripulades a un cost mínim.²⁵

Per fer front a aquests incidents, la UE ha posat sobre la taula la *European Drone Defence Initiative* (sistema avançat per detectar i neutralitzar drons) i la *Eastern Flank Watch* (reforç de les fronteres orientals de la UE contra amenaces híbrides, cibernètiques, marítimes i convencionals, combinant defensa aèria, guerra electrònica, vigilància i seguretat marítima).²⁶

La IA també s'ha fet un lloc al terreny militar. Els usos militars de la IA s'han centrat principalment en els sistemes d'armes autònoms (AWS, per les seves sigles en anglès), que poden seleccionar i atacar objectius sense intervenció humana. També s'exploren aplicacions com la selecció d'objectius, la planificació i l'anàlisi d'intel·ligència. Els usos reportats de la IA en conflictes armats a Gaza i Ucraïna il·lustren que la IA militar té una rellevància creixent.

Les grans corporacions tecnològiques es mostren cada vegada més interessades a ampliar els seus serveis en intel·ligència artificial a l'arena militar. Especialment rellevant és el cas de Silicon Valley: OpenAI, Google, Anthropic i xAI (l'empresa d'IA d'Elon Musk) han obtingut contractes de fins a 200 milions de dòlars cadascun per fomentar les capacitats avançades

²⁵ Simón, L. (2025), "[Entre dos aguas: Rusia, el sur y el futuro de la defensa española](#)", Real Instituto Elcano.

²⁶ Think Tank del Parlament Europeu (2025), "[Eastern Flank Watch and European Drone Wall](#)".

d'intel·ligència artificial al Departament de Defensa dels EUA. A les tecnològiques ja no els enutja treballar a l'àmbit militar: Google ha eliminat del seu codi de conducta la restricció de desenvolupar armes o eines de vigilància massiva; Microsoft ha reconegut que ven a l'exèrcit israelià tecnologia avançada d'IA i serveis de computació al núvol; OpenAI ha modificat la seva política d'ús per suprimir la prohibició que impedia utilitzar la seva tecnologia en tasques "militars i de guerra"; o Meta ha revelat que ha donat llum verda perquè els seus models d'IA estiguin disponibles per als contractistes militars Lockheed Martin i Booz Allen, i ha fet públic un acord amb Anduril per desenvolupar ulleres de realitat virtual i mixta per als soldats.²⁷

L'espai, un sector clau que sustenta infraestructures i serveis crítics relacionats amb les telecomunicacions, la navegació global, l'observació de la Terra, la ciència, l'exploració i la seguretat nacional, també s'ha convertit en estratègic per als usos duals. En són un exemple els satèl·lits de comunicació Starlink per part de SpaceX per a usos tant civils com militars a Ucraïna, així com les imatges de satèl·lit de Planet Lab, que retraten l'abast de la destrucció causada pel bombardeig de Gaza per part d'Israel. A més, l'OTAN ja ha pres mesures per protegir la indústria civil espacial que proporciona serveis espacials a l'aliança.

En l'arena purament militar, Donald Trump ha llançat un projecte de defensa espacial anomenat Golden Dome (Cúpula Daurada), que consistirà en la construcció d'un enorme escut antimíssils format per una xarxa de satèl·lits i interceptors que protegirà des de l'espai tot el territori nord-americà de tota mena de míssils enemics, inclosos els hipersònics, llançats des de qualsevol distància. Segons el president nord-americà, la Cúpula Daurada estarà llesta abans que acabi el seu mandat i tindrà un cost inicial de 175.000 milions de dòlars.²⁸ A Europa, Airbus, Leonardo i Thales han signat un acord per crear un actor europeu líder en el sector espacial, amb l'objectiu d'enfortir l'autonomia estratègica europea a l'espai. L'objectiu és crear un actor espacial europeu unificat, integrat i resiliència, amb la massa crítica necessària per competir a nivell mundial.²⁹

La UE, molt endarrerida en el terreny militar, ha identificat les tecnologies duals com a estratègiques. La presidenta de la Comissió Europea, Ursula von der Leyen, ha afirmat que la UE necessita "construir més ponts" entre els àmbits civil i militar. Durant el Fòrum de la Indústria de Defensa de la Cimera de l'OTAN a La Haia, el passat 24 de juny, Von der Leyen va apuntar que "molts components crítics de la defensa del segle XXI són de doble ús: xips, serveis al núvol, *software*, satèl·lits, intel·ligència artificial, etc. La nostra indústria de defensa necessita un accés fluid a aquestes tecnologies vitals. [...] Avui, els projectes de doble ús sovint no es poden executar en plataformes civils. Hem de canviar això".³⁰ En aquest sentit,

²⁷ Pascual, M. (2025), "[Las grandes tecnológicas se lanzan al negocio de la guerra: así se militariza Silicon Valley](#)", El País.

²⁸ Vidal, M. (2025), "[Trump lanza el proyecto Cúpula Dorada, un escudo antimisiles para proteger todo el territorio de Estados Unidos](#)", El País.

²⁹ Thales (2025), "[Airbus, Leonardo and Thales sign Memorandum of Understanding to create a leading European player in space](#)".

³⁰ Greenacre, M. (2025), "[Von der Leyen reaffirms dual use R&D plans ahead of EU budget proposal](#)", Science Business.

s'ha arribat a un acord sobre mesures per incentivar les inversions relacionades amb la defensa en l'actual pressupost de la UE i implementar el *ReArm Europe Plan* (vegeu l'apartat 2.3), així com modificar programes de finançament convencionals per donar cabuda al finançament de tecnologies i empreses duals.

El recentment publicat [*EU Defence Industry Transformation Roadmap*](#) destaca la IA, la quàntica, la ciberseguretat i les tecnologies de l'espai com a tecnologies prioritàries per desenvolupar-les amb usos duals. D'entre les propostes, destaquen la que incentiva els estats membres a destinar almenys el 10% dels pressupostos d'adquisició armamentística a tecnologies emergents i disruptives, o el llançament d'un fons de fins a 1.000 milions d'euros destinat a pimes i empreses emergents relacionades amb la defensa i a consolidar les cadenes de subministrament de defensa abans del primer trimestre de 2026.

Guerres híbrides: ciberatacs i afectacions a infraestructures crítiques

Les guerres híbrides, que es caracteritzen per l'ús d'eines no convencionals com la desinformació i els ciberatacs, van en augment. Els objectius principals d'aquests atacs solen ser les infraestructures crítiques, com les energètiques o les xarxes digitals, amb impacte directe sobre la població civil.

La ciberseguretat és un àmbit clau que cada vegada rep més atenció donades les intencions malicioses creixents en l'àmbit digital. Els incidents de *ransomware*³¹ augmenten any rere any en infraestructures crítiques, amb els sistemes d'atenció mèdica com a principal objectiu. També destaquen les vulnerabilitats a les xarxes de telecomunicacions i governamentals, així com la fragilitat mostrada en la connectivitat global relacionada amb danys a cables submarins. Les eleccions nacionals també s'han d'enfrontar a interferències a través d'atacs de denegació de servei distribuït (DdoS, per les seves sigles en anglès)³² i campanyes de *fake news*, ja impulsades per la IA. Ara bé, la IA també està transformant positivament el panorama de la ciberseguretat, amb la consegüent millora de les capacitats ofensives i defensives.

D'entre les infraestructures crítiques destaca l'augment en els atacs als cables submarins. Col·locats al fons de l'oceà, els cables transmeten dades entre continents i sovint es descriuen com la columna vertebral d'internet. Fins a dos-cents cables es veuen danyats cada any per la pesca o les àncores, però també, i principalment, pel sabotatge.³³

³¹ Atac informàtic en què els *hackers* prenen el control dels actius d'un objectiu i exigeixen un rescat a canvi de retornar-ne la disponibilitat.

³² Atacs massius que tenen per objectiu esgotar el sistema i els seus recursos, o sobrecarregar la infraestructura de xarxa, per tal que els usuaris no puguin accedir-hi.

³³ Dempsey, H. i Keohane, D. (2025), "[Japan set to make subsea cables a national security issue with support for new fleet](#)", Financial Times.

Entre 2024 i 2025, els cables submarins que travessen el mar Bàltic han estat atacats fins a quatre vegades, associats a interferències xineses i russes.³⁴ També han estat afectats els cables que travessen el mar Roig el 2025, per la qual cosa han destorbat el trànsit d'internet entre Àsia i Europa. Tot i que la causa continua sense confirmar-se, observadors assenyalen una preocupació creixent sobre un possible sabotatge deliberat. Els rebels houthis del Iemen han estat implicats en incidents similars en el passat, però han negat la responsabilitat per aquestes interrupcions concretes.

El mar Roig és considerat un dels corredors digitals més crítics del món, ja que actua com una via principal per al flux de dades entre tres continents (Àsia, Europa i Àfrica), i transporta aproximadament el 17% del trànsit global d'internet. Aquesta ubicació estratègica el converteix en un enllaç vital per a les comunicacions mundials i els serveis al núvol, però també en un punt únic de vulnerabilitat, on qualsevol interrupció pot provocar alentiments generalitzats i redireccions a diverses regions. Les interrupcions posen de manifest fins a quin punt la infraestructura digital mundial pot ser fràgil en zones de conflicte i han reactivat les demandes per reforçar la protecció dels sistemes de comunicació submarina.³⁵

2.3. Augment de la despesa militar

Creixement generalitzat de la despesa militar

La despesa militar mundial va augmentar el 2024 per desè any consecutiu, fins a arribar als 2,7 bilions de dòlars (valor superior al PIB d'Itàlia; la vuitena economia del món). Es tracta d'un creixement del 9,4% respecte l'any anterior, l'alça més gran des del final de la Guerra Freda. Aquest creixement contrasta amb la caiguda del 9% en fons al desenvolupament entre els països de l'OCDE.³⁶

Des del 2015, l'augment de la despesa militar ha estat del 37%; el creixement és especialment rellevant a Europa (+83%, que s'explica per la guerra a Ucraïna), seguida d'Àsia i Oceania (+46%), Amèrica (+19%), l'Orient Mitjà (+19%) i l'Àfrica (+11%). Com a resultat, la despesa militar mundial respecte al PIB mundial ja suposa el 2,5%.³⁷

Els Estats Units continua sent, amb diferència, el país amb més despesa militar del món, amb 997.000 milions de dòlars, 3,2 vegades superior a la de la Xina, el següent país amb més despesa. Pequín també va augmentar el seu pressupost militar un 7% interanual, i l'augment

³⁴ Milne, R. (2025), "[Baltic Sea data cable damaged in latest case of potential sabotage](#)", Financial Times.

³⁵ SubSea Cables (2025), "[International Cable Breaks in Red Sea Cause Latency Surge Across Asia and Gulf](#)".

³⁶ Ross, T. (2025), "[The West's new arms race: Selling peace to buy war](#)", Politico.

³⁷ SIPRI (2025), [SIPRI Yearbook 2025](#).

de les tensions regionals influeix en l'augment de la despesa en altres països, com el Japó, on va augmentar un 21%, el major creixement interanual des del 1952.

A Europa, 17 dels 30 membres europeus de l'OTAN van assolir o superar l'objectiu de despesa del 2% del PIB establert per l'aliança. Els països membres de l'OTAN van acordar, a la cimera del juny de 2025, augmentar aquesta despesa fins al 5% del PIB de cara al 2035: 3,5% a inversió militar directa i 1,5% addicional destinat a protegir infraestructures crítiques, incrementar la resiliència civil i digital, fomentar la innovació i enfortir la base industrial.

La Defensa, al centre de l'agenda de la UE

La guerra Rússia-Ucraïna, les tensions geopolítiques i l'erosió de l'ordre mundial multilateral han incrementat la necessitat dels països europeus d'augmentar la seva capacitat autònoma de defensa davant la seva dependència dels Estats Units, especialment rellevant pel que fa a l'equipament d'alta tecnologia (sistemes de defensa aèria, míssils o avions de combat). Aquesta dependència estratègica dels Estats Units, fins i tot quan els riscos que comporta són baixos, atorga a Washington un important poder de negociació sobre Europa, que ja s'utilitza en diversos àmbits de política, com ara el comerç. A més, la indústria militar nord-americana té les seves pròpies limitacions, i les administracions actuals o futures podrien donar prioritat a les entregues destinades a l'Àsia.³⁸

La Comissió Europea recomana que la UE desenvolupi un enfocament tecnològicament avançat, aprofitant les sinergies civils-militars, per dissuadir els actors malintencionats i protegir els ciutadans i les empreses de les amenaces de seguretat internes i externes.

Els ministres de Finances dels països de la UE han mantingut discussions sobre com adaptar les línies vermelles de la UE pel que fa a les regles fiscals amb la necessitat de donar suport a l'augment de la despesa en defensa. El resultat, dos plans clau presentats el 2025: el [ReArm Europe Plan/Readiness 2030](#) i el [Llibre Blanc sobre la Defensa Europea](#).

El *ReArm Europe Plan/ Readiness 2030*, que s'espera que rebi l'aprovació definitiva aviat, se centra a invertir en capacitats de defensa. Tot i que la despesa europea en defensa va arribar als 326.000 milions d'euros el 2024, continua per sota del 2% del PIB de la UE, i se situa a l'1,9%. El pla té cinc pilars principals:

- Un nou instrument (SAFE) per oferir fins a 150.000 milions d'euros en préstecs als estats membres, garantits pel pressupost de la UE, per invertir en defensa i seguretat.

³⁸ Mejino-López, J. et al. (2025), "[Europe's dependence on US foreign military sales and what to do about it](#)", Bruegel.

- L'activació de la clàusula d'escapament nacional del Pacte d'Estabilitat i Creixement, que permet desbloquejar fins a 650.000 milions addicionals, de manera temporal i amb un màxim de l'1,5% del PIB per any d'activació durant quatre anys.
- L'ús del pressupost de la UE per impulsar inversions relacionades amb la defensa, que haurien d'orientar les negociacions del proper marc financer plurianual (2028-35).
- Un paper més actiu del Banc Europeu d'Inversions per desbloquejar finançament.
- La mobilització de capital privat mitjançant la culminació de la Unió dels Mercats de Capitals, en la línia d'una propera comunicació sobre una Unió d'Estalvi i Inversions.

El Llibre Blanc destaca set àrees de capacitat crítica d'inversió: defensa aèria i antimíssils, sistemes d'artilleria, munició i míssils, drons i sistemes antidrons, mobilitat militar, IA, quàntica, ciber i guerra electrònica, i facilitadors estratègics i protecció d'infraestructures crítiques.³⁹

A banda d'aquests plans ambiciosos, també s'han modificat cinc reglaments de la UE per a facilitar inversions de base tecnològica i industrial de defensa europea més ràpides, flexibles i coordinades: el Programa Digital Europeu, el Fons Europeu de Defensa, el Connecting Europe Facility, la Plataforma de Tecnologies Estratègiques per a Europa (STEP), i l'*Horizon Europe*. En concret, per l'*Horizon Europe* s'ha acordat ampliar el suport financer a les empreses de doble ús i relacionades amb la defensa.⁴⁰

³⁹ Cunha, A. (2025), "[Rebuilding European defence? Rethinking fiscal and financial capacities for a strategically autonomous EU](#)", Real Instituto Elcano.

⁴⁰ Consell Europeu (2025), "[EU investments in defence: Council and Parliament agree to support faster, more flexible and coordinated investments in European defence](#)".